

nisme og migrasjon preger landets samtidslitteratur

Om bokland

FJELLAND: Georgia og Norge skal vise fram litteraturen sin i Frankfurt i 2018 og 2019. Bildet er fra Tbilisi.

FOTO: TAMARA KVIZHINADZE

BOKSJEF: Medea Metreveli.

FOTO: GEORGIAN NATIONAL BOOK CENTRE

noveller i ettertid. For andre blir krigene og russiske bombefly et allestedsnærværende bakteppe som setter hele handlingen i perspektiv.

Et feministisk perspektiv

Medea Metreveli, direktør for Georgian National Book Centre, trekker fram feminisme som et viktig tema i den georgiske samtidslitteraturen.

Hun peker særlig på Tamta Melashvili, som i sin debutroman «Counting out» fra 2010 skildrer krigen i Georgia i et feministisk perspektiv.

Handlingen foregår i en ikke navngitt landsby nær frontlinjen. De fleste av landsbyens menn er reist til fronten, og hva skjer med det lille, tradisjonelle samfunnet da?

ALVISK: Georgia har sitt eget alfabet som

kan minne om Tolkiens alvespråk. FOTO: GEORGIAN NATIONAL BOOK CENTRE

Melashvili skriver om maktvakuemet som oppstår når familiefedre, storebrødre og kjæresten er borte, og hun skildrer hvordan to tenåringsjenter manøvrerer i dette rommet, hvordan de utnytter friheten og tynges av det nye ansvaret, hvordan de lider under strukturer som bryter sammen, og hvordan volden preger deres tilværelse.

Romanen ble oversatt til tysk og vant Deutsche Jugendlitteraturpreis i 2013.

Fordelen ved emigrasjon

Dato Turashvilis roman «Flight from the USSR» er fortsatt Georgias desiderte bestselger med et opplag på 40.000, et svimlende høyt tall i Georgia, og den er oversatt til 17 språk. Romanen tar utgangspunkt i en virkelig hendelse der syv ungdommer fra Tbilisi i 1983 kapret et fly for å flykte til Vesten. Forsøket endte i katastrofe, og åtte personer døde under aksjonen, deriblant flere av kaprerne.

Om tidene nå er endret, og flykapping ikke lenger er nødvendig for å reise til Europa, så står drømmen om Vesten likevel sterkt. Av en befolk-

ning på i underkant av fem millioner, sies det at rundt én million bor i Vesten for å jobbe. Dette utgjør et stort bidrag til georgisk økonomi, men preger også det samfunnet på andre måter, som ved at familier splittes opp.

Migrasjon er et viktig tema

«Landet fikk sitt skriftspråk allerede på 300-tallet, et særegent, vakert alfabet som minner om Tolkiens alvespråk»

i samtidslitteraturen. En av dem som skildrer dette er Nino Haratischwili. Hun skriver riktignok på tysk og er litterær stjerne i Tyskland, men hun har georgisk bakgrunn og flyttet til Tyskland som tenåring. Hennes murstein av en roman «Das achte Leben (Für Brilka)» («Det åttende liv (til Brilka)») er en familiesaga

om flere generasjoner georgiere i eksil – oldemor Stasias historie i kjølvannet av 1917, hovedpersonen Niza som utvandrer til Berlin på 2000-tallet, og hennes 12-årige niese Brilka som hopper av under en turne i Nederland med dansetroppen sin.

Haratischwili har hatt stor betydning for georgisk litteratur i Tyskland, og hun har selv oversatt og frontet flere forfattere.

De utvandrede georgierne innebærer ikke bare hjerneflukt – de er også en viktig ressurs for Georgia. Det har National Translation Centre sett og brukt utvandrerne som en viktig rekrutteringsbank for oversettere. Georgia med sitt snodige alfabet og utilgjengelige språk har nemlig slitt med å skaffe nok oversettere.

Denne mangelen er bøtet på ved å hanke inn tospråklige eksil-georgiere og kurser dem i oversettelse. Strategien har virket. Målet på 100 georgiske bøker på tysk til 2018 er innen rekkevidde.

Satsing mot Frankfurt

Georgia er blant landene i Europa med lavest BNP per innbygger. Tidene er riktignok bedre nå, den politiske situasjonen er ganske stabil, og man kan spore en framtidstro.

Økonomien vokser, og turismen øker. Men en gjennomsnittlig månedsinntekt er fortsatt bare på rundt 3000 kroner, og arbeidsløsheten for ungdom er på 30 prosent.

En bok kan koste rundt 20 kroner, og opplagene er stort sett små. Man kan ikke leve av å skrive bøker i Georgia i dag. Det er det ingen som gjør, selv ikke stjerner som Dato Turashvili.

Om rettighetskontrakter for norske forfattere gjerne gir mer ære enn rikdom (med noen unntak selvsagt), ser bildet helt annerledes ut fra Georgia. For en georgisk forfatter kan en utenlandskontrakt med Litauen eller Tsjekkia fort utgjøre flere månedslønner. Og en kontrakt med Tyskland kan bli opptil en årslønn.

Dette gjør Georgias frankfurtsatsning til viktig kulturpolitikk på en annen og mer håndfast måte enn for Norge. Når Medea Metreveli skaffer utenlandskontrakter, har det direkte innvirkning på forfatterens økonomi. I tillegg til at Frankfurt selvsagt er viktig omdømmebygging for et lite fjelland i Europas randsone.

kultur@klassekampen.no

Artikkelforfatteren er seniorrådgiver ved Senter for norsk litteratur i utlandet og deltok på den internasjonale bokmessa i Tbilisi i mai.

Klassekampen 11. mai

Ber om tv-hjelp

MEDIER

Av Mari Brenna Vollan

Tyrkia har i lang tid forsøkt å stenge en kurdisk tv-kanal som har base i Norge, og nå ber Norsk Journalistlag og Norsk Pen utenriksminister Børge Brende (H) om å gripe inn.

Klassekampen har i flere

artikler skrevet om forsøket på å stoppe sendingene til Sterk TV, som sender på kurdisk

via satellitt til Tyrkia og Midtøsten.

Det tyrkiske medietilsynet RTUK sendte nylig en forespørsel til det franske satellittselskapet Eutelsat, som Sterk TV leier kapasitet av, om å stenge kanalen, som de mener at hyller og oppfordrer til terror.

Eutelsat svarte med å be sin underleverandør STN om å kutte overføringen av kanalen, noe STN nekter.

I et intervju med Klassekampen i mai, sa Eugene Schoulgin i Norsk Pen at Eutelsats «knepfall for Tyrkia er ikke bare dypt beklagelig, men også forkastelig». Han kaller framstøtet fra Tyrkia mot den norske tv-kanalen for «et ledd i den massive undertrykkelsen av ytringsfriheten som den nåværende tyrkiske regjeringen bedriver».

I et brev til Børge Brende, ber Norsk Pen og Norsk Journalistlag om at utenriksministeren retter en formell henvendelse til Eutelsat og til franske og tyrkiske myndigheter, hvor han blant annet krever at Eutelsat ikke gjennomfører trusselen om å stenge Sterk TV.

De vil også at Brende oppfordrer den franske regjeringen om å stoppe prosessen og at han henstiller til det tyrkiske medietilsynet «at de forholder seg til europeiske og norske regler når det gjelder satellittkringkasterne, uansett hvilket politisk ståsted disse kringkasterne måtte ha».

mariv@klassekampen.no